

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek.
Zapolya-utca 1-ső szám.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJNER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 60. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, márc. 15

Március 15.

Nagybeeskerek, március 15.

Bármilyen távolba is vesszünk a nagy történelmi események, azok keresztvilágítanak a mult ködén, ha mozgó erejük a népjogokból eredt. És nemcsak történelmi emlékek maradnak ezek, hanem tovább élnek, tovább munkálnak a lelkekben s az egykori pusztulás nyomán új életet teremtenek.

Immár több mint hatvan esztendő választ el bennünket a negyvennyolcadiki márciusi napoktól s olyan frissen élnek bennünk azok az események, mintha most játszódtak volna le. És ez természetes, mert a rugók, amelyek azokat az eseményeket mozgatták, ma is ugyanazok. Ma is ugyanazok az érzések vannak bennünk, amelyekből az akkori események születtek s ezek az érzések ma is éppen ugy lelkesítenek bennünket s éppen ugy készítenek bennünket a cselekvésre, mint hatvan esztendővel ezelőtt.

Ha pusztán csak valamely dicsőséges szép külsőségek zajlottak volna le ezelőtt hatvanegy esztendővel, mint valami szép emlékre visszaemlékeznénk, de nem mozdulna meg különösebben a vérünk és a lelki s nem mozognának meg sem lelki, sem fizikai munkaerőnk, hanem csak eltűnnék az emlékeket valamely üvegsekrénybe.

De a negyvennyolcadiki viharok az emberi lelkéből indultak ki, ugyanazokból a jobbra, haladásra törekvő érzésekből keletkeztek, amelyek ma is bennünk vannak és tovább munkálnak.

A márciusi események ünneplése emberi érzéseink munkálkodásának megnyilvánulása s mikor március 15-dikén szertezugnak az országban az ünnepi akkordok, azt tanúsítják, hogy az emberi jogokért, a szabadságért való küzdelem éppen olyan friss, mint a multak messzeségében s hogy ez a küzdelem a jövőben is mindig ilyen friss és el nem muló marad.

A nagy ünnep, amely ma mindenütt, az egész országban ünnepi, viharzó hangokat hallat, ünnep lesz mindig s akarva nem akarva csatlakozunk a szabadság eszméjének diadalszekeréhez.

Nálunk is hódítón vágat diadalszekerere s mi huzzuk, vontatjuk, vagy rohanunk utána, hogy le ne maradjunk és közelében legyünk s odaérjünk a dicsőséges, szép, örök forráshoz...

Nagybeeskerek város lakossága, mint minden évben, az idén is nagy lelkesedéssel ünnepelte a márciusi események ünnepnapjának évfordulóját. Az egész város zengett az ünnepi akkordoktól s színes, főlemelő szép ünnepségekkel áldoztak az emberek március 15-ike emlékének.

Az előestén.

A kulturegyesület ünnepe.

A márciusi ünnepségek bevezetője a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület márciusi ünnepélye volt, amelyet tegnap az előestén rendezett a városi színházban. Itt az egyesület bemutatta Török Ferenc polgári

iskolai tanárnak „1848 március 15-ike” című alkalmi darabját, amely a márciusi eseményeket előkészítő kort, majd magukat a márciusi eseményeket ismertette vetített képekkel, zenével és énekkel. Az események történetét magyarul szöveg közben elvontultak előttünk az akkori képek, a vezetőférfiak, közbe fölsendültek a síró, majd viharzó dalok és szónoklatok. A színházat zsufolásig megtöltő közönség, amelyet a kulturegyesület az ünnepen vendégként látott, mindvégig figyelemmel kísérte az előadást s végül zajos tapsokban adott kifejezést elismerésének a szövegíró Török Ferenc tanárnak, valamint a zenét és dalokat összeállító Osztie Béla zene-tanárnak és a polgári és felső kereskedelmi iskola derék növendékeinek, akik sok fáradsággal tanulták be az egykoru nehéz zenedarabokat és énekszámokat. A képek sikerült vetítése Walter János polgári iskolai tanár szakavatottságát dicséri. Mindenekelőtt azonban elismerés illeti meg a kulturegyesületet, amely egy a sablontól eltérő színes és tanulságos ünnepi estében részesítette a közönséget.

A mai ünnepségek.

A márciusi ünnepségek zöme ma az évforduló napján folyt le, amikor a templomokban, a kaszinóban, a közig. tanfolyamon és az iskolákban ünnepelték meg március 15-ikének emlékét.

Az ünnepi istentisztelet.

A mai ünnepségeket a róm. kath. plébánia-templomban tartott ünnepi istentisztelet vezette be, amelyet ma délelőtt 10 órakor Magyary Pál pápai kamarás, plébános végzett fényes segédlettel. Az istentiszteleten megjelentek Botka Béla főispán és Jankó Ágoston alispán vezetésével az összes polgári hatóságok, valamint a testületek, intézetek és nagyszámu közönség. Az istentisztelet alatt a templomi zene- és énekkar Güttler „Misé”-jét adta elő, offertóriumra pedig a „Boldogasszony anyánk” című zeneszer eményt. Azonkívül a közig. tanfolyam énekkara a Szózatot és a Himnuszt énekelte.

A kaszinóban.

Az istentisztelet után a közönség a kaszinó-társulat helyiségebe vonult, ahol délelőtt 11 órakor volt az ünnepély. A kaszinó tágas termét zsufolásig megtöltötte a közönség, amelynek sorában ott láttuk: Jankó Ágoston alispánt, dr. Vinczehidly Ernő m. főjegyzőt, Tóth István kir. tanácsos, pénzügyigazgatót, dr. Várady Imre országgy. képviselőt, dr. Nagy Dezsőt, a függetlenségi párt elnökét, stb.

Az ünnepélyt itt a róm. kath. egyházi énekkar nyitotta meg a Himnusz hatásos elénekülésével, míg Franz J. L., a kaszinó igazgatója lelkes elnöki megnyitót mondott. Utána a róm. kath. egyházi énekkar Hazsiinszky „Talpra magyar”-ját énekelte élénk tetszés mellett, majd pedig Szilágyi Albert m. aljegyző mondotta el ünnepi beszédét. A szónok az ő gazdag tudásával és ékesszólásával nagy hatással fejtegette ki a márciusi események jelentőségét. Vázolta a nemzeti kívánságokat tartalmazó tizenkét pontot, a mely a magyar nemzetnek politikai bibliáját képezte s amelyen fölépült a mai Magyarország. Buzdította a közönséget, hogy azokat az alkotásokat, amelyeket apánk reánk hagytak, ne engedjük összeomlani, hanem sértetlenül hagyjuk hátra utódainknak.

A szép beszédet a közönség mindvégig nagy figyelemmel hallgatta s végül lelkes tapsokkal adózott a jeles szónoknak.

Az ünnepélyt ismét a róm. kath. egyházi énekkar zárta be a Szózat elénekülésével, amelynek főlemelő akkordjai között oszlott szét azután a közönség.

A többi ünnepségek.

Délelőtt még az összes iskolákban is szép ünnepekkel ülték meg március 15-ikének emlékét.

Igy a főgimnáziumban volt szép ünnepély, ahol Lasztovicza Sándor VIII. o. t. tartott tartalmas felolvasást a márciusi napokról, majd Brájner Lajos V. o. t. mondott ügyes buzdító beszédet. Kivülük Hartenstein István VII. o., Zalán Tibor V. o. t. és Ujházi Lajos VIII. o. tanuló szavaltak élénk tetszés mellett. Az ünnepély elején a Himnuszt, végén a Szózatot énekelte az intézet énekkara szabatosan.

Az áll. polgári és felső kereskedelmi iskolában tartott sikerült ünnepségen az intézeti énekkar által előadott ének- és zeneszámokon kívül Davidovics Zs. felső oszt. tanuló márciusi idusának jelentőségét fejtegette ügyesen, majd Szepessy Jenő és Prandel Alajos tanulók alkalmi verseket szavaltak.

A Miasszonyunkról nev. iskola-növérsek vezetése alatt levő tanintézetek ma délelőtt 11 órakor szintén szép hazafias ünnepély keretében ülték meg a szabadság napját, amely alkalommal az ünnepi beszédet Magyary Pál pápai kamarás, igazgató mondta nagy hatás mellett.

A Messinger-féle leánynevelő-intézetben Urhegyi János tanár mondott szép emlékbeszédet, Eibeschtz Szerén, Edelmán Aranka, Marek Teresi, Strasser Zelma, Lukinich Tilda szavaltak. Nagy Honka és Schlesinger Sarolta pedig zongoráztak. Azonkívül az intézet énekkara a Himnuszt s a Szózatot énekelte a szép ünnepségen.

A központi áll. elemi iskolában Büchler Hugó tanító, az Eötvös-utcai el. iskolában pedig Bányai Jakab igazgató mondottak hatásos ünnepi beszédet, azonkívül a növendékek szavaltak és énekeltek. A tanonc-otthonban már vasárnap volt sikerült ünnepély, ahol az iparosinasok voltak a műsor szereplői.

Ma délután 4 órakor a vármegyeháza nagytermében a közig. tanfolyam hallgatói tartották márciusi ünnepélyüket, amelyről már csak holnapi lapunkban számolhatunk be.

A vármegyei tüzoltó-szövetség közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybeeskerek, március 16.

A torontálmegyei tüzoltó-szövetség tegnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését Botka Béla főispán elnöklésével. A közgyűlésen, mely a főispáni kisteremben folyt le, a szövetség tagjai igen szép számmal voltak képviselve s a 28 pontból álló tárgysorozat körülbelül két órai munkát adott a közgyűlésnek. Nagyobb vita nem igen volt s a legtöbb felszólalás a százméteres tömlő minimum rendszeresítése tárgyában tett előterjesztésnél fordult elő, itt is azonban az előadói javaslatot fogadták el.

A közgyűlésen a következők vettek részt: Tóth Károly (Szöreg), Tamás Antal (Nagyszentmiklós), Kelle János (Perjámos), Paltzmann Aladár (Bégaszentgyörgy), Schneider Miklós (Kiskomlós), Benc Géza (Keviszölös), Guál Antal (Törökbecse), Karácsonyi Lukács (Budapest), Bischof Miklós (Magyarcszerény), Manojlovics János (Tiszahégyes), Schannen János (Perjámos), Kurucz József (Tóba), Sörös István (Tóba), Udvari Antal (Tóba), Perong Miklós (Szenhubert), Hackbeil Mihály (Grabác), Szauer Mátyás (Grabác), Lautschlager János (Nagyfőszeg), Judt Károly (Nagyfőszeg), Hollinger Péter (Szenhubert), Becsky Rező (Tolvádia), Tiroch István (Zichyfalva), Tordai Lipót (Keresztas), Werth Bernát (Módos), Stolz Adolf (Nagykikinda), Perics Lázár (Tomasevác), Löw Gyula (Nagykikinda), Köszler Miklós (Nagyszentmiklós), Seiler Miklós (Nagykikinda) és Jellősi N. (Pardány). Nagybeeskerekéről a következők vettek részt a

Müncheni „Salvator-sör” kapható ma és minden nap friss csapolás. Ezenkívül a **„Szent István-sör”** is aliandoan csapon van. MARCOIN JENŐ kaszió vendéglős.

közgyűlésen: dr. Perisics Zoltán, Strosz Béla, Száviics Sándor, Szabó Bertalan, Mencezer Lipót, Klaszki Domokos, Tolvaj József, Krzpelka Jenő, Kauffmann István és Szeley Mihály.

A közgyűlést Botka Béla főispán, elnök nyitotta meg, hangoztatván, hogy mindenkor a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik a tűzoltóság nemes és humánus intézménye iránt s hogy az egyes községekben hivatalos működése alkalmával nem mulasztotta el, hogy a tűzoltóság iránt is érdeklődjék. Elismeri bár, hogy ez intézmény körül most még vannak egyes nehézségek, de bizik abban, hogy a jövőben ezek a nehézségek is meg fognak szűnni.

Ezután áttértek a tárgysorozatra, melynek első pontja volt az 1908. évi zárszámadás, a melytől Mencezer Lipót szövetségi pénztáros ismertetett, jelentvén, hogy a szövetség vagyona a múlt év elején 18.008 korona és 8 fillér.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s úgy a pénztárosnak, valamint a számvizsgálóknak is megadta a felmentvényt.

Ezután Strosz Béla szövetségi titkár beterjeszti a folyó évi költségvetést, melyet a közgyűlés Stolz Adolfnak azzal az indítványával, hogy a tüztörvényi vizsgálatra szánt összeg emeltesse föl, egyhangulag elfogad.

Ugyancsak Strosz Béla szövetségi titkár beterjeszti a tűzoltói tanfolyamokról szóló jelentést, mely a következőket mondja:

Folyó 1908. évi január 5-én 3. kgy. 113/907. szám alatt kelt határozata értelmében szövetségünk 1908. évi tűzoltótanfolyamát a f. év július havában és pedig július 24-31-ig terjedő nyolc napon, az előirt tanrend szerint megtartottuk. A multban már kitapasztalt s jónak bizonyult elvek szerint megtörténtek az előkészületek; amelyek során m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur ömeltőségének jóvoltából tanfolyamunk hallgatói kedvezményes vasuti jegyeket kaptak; vármegyénk alispánja erélyes rendeletet intézett az alája rendelt hatóságokhoz, hogy a tanfolyam látogatottságát biztosítsák; az alispán ur, mint a közig. tanfolyam igazgatója, átengedte a közig. tanfolyam internátusát a hallgatók ingyenes elhelyezésére; a város polgármestere s a József-kórház igazgatója pedig a szükséges ágytérítést biztosította rendelkezésünkre. Bejelentettük az orsz. t. o. szövetségnek, hogy tanfolyamot rendezünk s ez hallgatólag tudomásul vétetett; felkértük előadóknak: Szabó Gyula orsz. t. o. sz. előadót s Mencezer Izidor vár. orvost, akik a megbízatást elfogadták. Megkerestük a kir. tanfelügyelőséget s a járási főszolgabíráit, felhívtuk tüztörvényi felügyelőinket és testületeink parancsnokságait, hogy a tanfolyam sikere érdekében közreműködjenek. A felhívást továbbá minden községnek megküldöttük. Az így mozgásba hozott nagy apparátus munkáját kielégítő eredménnyel tette meg, mert a tanfolyam megnyitvatván, 48 hallgatóval indult meg az oktatás. Javasolja, hogy a tanfolyam sikere érdekében közreműködött hivataloknak és hatóságoknak köszönet nyilvánítsanak. A tanfolyam egész ideje alatt semmi zavaró körülmény elő nem fordult s amit különösen ki kell emelni, az idén a községek sokkal emberségesebben gondoskodtak kiküldötteikről, mint az eddigi években, úgy, hogy mindössze két hallgatót kellett anyagi támogatásban, t. i. ingyenes ellátásban részesíteni, akik egészen szegény községekből jöttek; holott a multban egész sereg hallgatót kellett kisebb-nagyobb összeggel támogatni. A 8 napi idő elteltével, július 31-én délután tartották meg a szokászerű elméleti és gyakorlati vizsgát, amelyen elnökünk távollétében dr. Perisics Zoltán polgármester I. alelnök képviselte szövetségünket, elnökölvén; s amelyen több helybéli s vidéki érdeklődő is figyelmes részt vett. Visszatekintve a képre, a mely 8 napig szemünk előtt mozgott, minden joggal megállapíthatjuk, hogy szövetségünk iskolaszereket és szerelvényeket, ruhákat beszerezte, helyenvaló volt s úgy látszik, nagyban hozzájárul ahoz, hogy a tűzoltóintézményt népszerűsítse, s arra a népszerkedésnek figyelmét rá irányítsa. S ez természetesen is, mert ha évente 30-40 községben csak néhány napig beszélnek is szövetségünkről, annak céljáról és működéséről, kell hogy évről-évre terjedjen a híre, kell hogy rokonszenvet keltsen maga iránt.

A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette és Stolz Adolf indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Strosznak a szövetség körül kifejtett buzgólkodásért.

Ugyancsak Strosz Béla jelenti, hogy a szatmári országos nagygyűlésen a szövetség részéről 30 ember vett részt.

Következett Torontál vármegye alispánjának átirata a községi tűzoltók kötelező biztosítása tárgyában. A közgyűlés ugyanis annak idején elfogadta Jankó Ágoston alispánnak azt a javaslatát, hogy a községek köteleztesse arra, hogy tűzoltóikat baleset ellen biztosítsák, a belügyminiszter azonban ezt a rendelkezést nem hagyta jóvá. Az ügyet a szatmári nagygyűlésen is beszéd tárgyává tették és elhatározatott, hogy az országos szövetség feliratot intézzen a belügyminiszterhez, hogy változtassa meg ebben az ügyben foglalt álláspontját, sajnos azonban ez a

vállalkozás sem vezetett sikerre. A közgyűlés ezt tudomásul veszi.

Strosz Béla bejelenti a közgyűlésnek, hogy a szövetség megkereste az összes megyebeli iskolák vezetőségét, hogy az iskolákban rövidesen ismertessék meg a tanulókkal a tűzoltói ügyet, annak nemes és humánus voltát, hogy ily módon a tanulóifjúság figyelmét az intézmény iránt felkeltse. Indítványozza, hogy a szövetség az idén keresse meg ez irányban a vármegye tanfelügyelőségét, valamint az iskolák vezetőségét is.

Kauffmann István és Mencezer Lipót főlészalása után a közgyűlés az indítványt elfogadja, illetve tudomásul veszi.

Strosz Béla titkár bejelenti továbbá, hogy a vármegye alispánja rendeletben utasította az egyes községeket, hogy fecskendőként legalább is 100 méternyi tömlőt szerezzenek be. Tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy a vármegyében sok olyan község van, amely ezt a rendeletet nem fogadatosította, miért is indítványozza, hogy a szövetség kérje meg az alispánt, hogy ismételten bocsásson ki ily értelmű szigorú rendeletet.

E pont körül egy kis vita keletkezett, amennyiben többen feleslegesnek s a községekre nézve súlyos anyagi áldozattal járóknak találták ennek a rendeletnek a fogadatosítását. A vita vége azonban mégis csak az lett, hogy az előadói javaslatot fogadta el a közgyűlés.

Botka Béla főispán itt közbejött sürgős ügyek elintézése miatt az elnöklést dr. Perisics Zoltánnak, a szövetség alelnökének adta át.

A további tárgyalás során Stolz Adolf és Száviics Sándor a közgyűlés elé terjesztik az 1908. évi tüztörvények eredményéről szóló terjedelmes és nagy gondalal összeállított jelentésüket, amelyekben részletesen felsorolják a tüztörvények alkalmazásával tapasztalt hiányokat. A jelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

Ezután a módosi járási tüztörvényi felügyelői állásra Tordai Lipótot választották meg, míg Giffinger Imréné és Jellásich Oszkárnak, kik ezt a tisztséget ideiglenesen viselték, buzgó munkájuk elismerésül a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Strosz Béla szövetségi titkár jelenti még, hogy Jankó Ágoston alispán annak idején rendeletet intézett a vármegyebeli községekhez, hogy ahol még tűzoltóság nincs, szervezzenek tűzoltótestületet. Minthogy azonban a községek ezt a rendeletet még mindig nem teljesítették, szükségesnek tartja, hogy a szövetség újra kérje meg az alispánt, hogy ismét bocsásson ki hasonló értelmű szigorú rendeletet, a járási tüztörvényelőknak pedig tétessék kötelességüké, hogy a rendelet mikénti teljesítéséről legkésőbb f. év június 15-ig teygenek jelentést. A közgyűlés a javaslatot elfogadja. Tárgysorozaton kívül bejelenti még, hogy Nagytőszegen, Boreán, Bárányoson, Szekkerben, Tiszahelyesen és Széján községben önkéntes tűzoltótestület alakult, amit a közgyűlés örvendetes tudomásul vesz.

Több szakbéli kisebb ügy elintézése után Gál Antal indítványára a közgyűlés vezetéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak Botka Béla főispánnak és dr. Perisics Zoltán polgármesternek s ezzel a közgyűlés véget ért.

Délben a tűzoltók a kaszinóban lakomára gyűltek össze, amelyen számos sikerült pohárköszöntőt mondtak.

A nemzeti eszme szociológiája.

— Jászi Oszkár előadása. —

Nagybecskerek, márc. 15.

Rendkívül érdekes és nem mindennapi előadásban volt része szombaton este a nagybecskereki közönségnek. Ekkor tartotta meg ugyanis Jászi Oszkár, a jeles fiatal szociológus, a Társadalomtudományi Társaság főtükára s a „Huszadik Század“ szerkesztője előadását, melynek tárgya „A nemzeti eszme szociológiája“ volt. Az előadás a Lloyd-társulat nagytermében folyt le, mely ez alkalommal zsufolásig megtelt közönséggel, amelynek sorban megjelent: Jankó Ágoston alispán, dr. Vinczehidny Ernő megyei főjegyző, dr. Várady Imre országgyűlési képviselő s közeletünk sok más előkelősége.

Jászi Oszkár a márciusi eseményekből kiindulva ismertette a nemzeti eszme lényegét. A nemzeti eszme — ugymond — nem született az emberiséggel, keletkezési ideje a középkorra esik. A középkor előtt és a középkorban is még nem voltak egységes nemzeti államok. Európa egyes népfajai, apró fejedelmek, törzsfők, grófok, várurak feudális hűbéruralma alatt éltek és meggyőződéseik is aszerint változtak, hogy milyen urat szolgáltak. Nemzeti gondolatokról ebben az időben még szó sem volt.

Az idők folyamán aztán olyan események léptek előtérbe, amelyek a mai történelem tani-

tási rendszerénél ugyan nem helyeznek nagy súlyt, de amelyek mindamellett is szülőik voltak a nemzeti együtömörülés gondolatának, mint például a közigazdaság fejlődése, az ipar és kereskedelem megteremtése. A gazdasági élet békeességét, konszolidált viszonyokat követel és éppen ezért a kereskedelmi és ipari élet gócpontjaiban, vagyis a városokban keresték a módokat a fejlődésre képes viszonyok megteremtésére. Ez a körülmény és a városokban lakó középosztály, a városi polgárság teremtette meg a nemzeti eszmet, amelyhez a dinasztikák szívesen csatlakoztak, mert hiszen uralkodásuk biztosítását és megszilárdítását vonta maga után.

Ez a szükségszerű történelmi folyamat tehát a nemzeti eszme megalapítója és nem Fichte filozófiája. E jelenségek először a legszélsőbb nyugaton, Francia-, Angol- és Spanyolországban mutatkoztak s később továbbterjedtek kelet felé. Németország és Olaszország egységesítése és nemzeti államokká való alakulása jóformán a szemünk láttára folyt le. Nálunk 1848-ban indult meg ez az irányzat Kossuth Lajos hatalmas egyéniségével, a legszélsőbb keleten pedig a Balkánon például még most is azok a jelenségek uralkodnak, amelyek a középkorban voltak. Az albánoknak, macedonoknak, bolgaroknak, örményeknek, szerbeknek törzsek szerinti való háborúkodása szintén csak a nemzeti állam kifejlésére vonatkozó törekvéseket igazolja.

A nemzeti eszme történelmi folyamata sem állhat azonban meg szükségszerűleg. Folytatása a még nagyobb tömegekben való egyesülés vágya, vagyis az internacionalizmus. Amint annak idején a nemzeti eszme hirdetői mártíriumot szenvedtek, úgy ma az internacionalizmus híveit éri ez üldözés, pedig az internacionalizmus nem megölője a nemzeti eszmének, sőt ellenkezőleg, fejlődésére jótékony befolyással hat. Eppen azok az államok, amelyek leginkább a nemzetköziség forgatagában vannak, a leghatalmasabbak, mint azt Anglia, Franciaország, Németország és az amerikai Unió példái is mutatják.

A magas színvonalu, mindvégig szigorú tudományos alapon tartott előadást a közönség mély figyelemmel hallgatta s végül hosszantartó tapsokkal jutalmazta a jeles fiatal tudóst kiváló előadásáért.

HIREK.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óráig kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 9/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A Torontál vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 óráig este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óráig este 10-ig.

— Kinevezés. A m. kir. vallás és közoktatási miniszter Faragó Ilona és Hertelendy Józsa okl. tanítónőket a pancsovai áll. el. iskolához rendes tanítónőknek nevezte ki.

— Tisztelgés az új törvényeszköz elnökénél. A nagybecskereki ügyvédi kar ma délelőtt 12 órakor tisztelgett Alföldy Edénél, a nagybecskereki törvényeszköz ujonnan kinevezett elnökénél, hogy szerencsekívánatait tolmácsolja neki. A küldöttséget, amelyben ugyszólván valamennyi helybéli ügyvéd részt vett, dr. Mangold Samu vezette, aki ékes és mély érzéstől áthatott szavakban üdvözölte Alföldy Edét, mint a komoly munka és az igazságszeretet emberét. Alföldy Ede meghatva mondott köszönetet a meleg ovációért. kijelentvén, hogy azok az ideálok, melyekért az ügyvédi kar küzd, előtte is rokonszenvesek s biztosította a küldöttséget, hogy úgy mint eddig, ezután is mindenkor számíthatnak reá, ha arról van szó, hogy az igazságért kell küzdeni.

— A jótékony négyeslet köréből. A jótékony négyeslet választmányja f. hó 13-án ülést tartott, melyen jelen voltak: Steinitzer Gézáné elnök, Beller Istvánné, dr. Brájjer Lajosné, Kokits Sándorné, Maurer Gyuláné és Popovics-Péci Szilárdné választmányi tagok. A szegények között 396 koronát osztottak ki s az évről-évről közgyűlés határnapjára április hó 24-ét tüzték ki, mely alkalommal a teljes tisztviselői kar választás alá kerül.

— Az alkoholizmus ellen. Dr. Dóczy Imre, az alkoholelles egyesület egyik vezető embere tegnap Budapestről Nagybecskerekre érkezett s itt ugyancsak tegnap délelőtt 11 órakor a vármegyei nagytermében érdekes és tanulságos előadást tartott az alkoholelles mozgalomról. Az előadásban részt vett Jankó Ágoston alispán, dr. Várady Imre országgyűlési képviselő, a közigazgatási tanfolyam hallgatói, azonkívül nagyszámú közönség. Az előadó ismertette az alkoholtól káros hatásait, melyek különösen az alsóbbrendű néposztálynál észlelhetők, majd utmutatásokat adott arra nézve, hogy mily módon

vehetjük elejét ezen bajoknak, amelyek nemcsak egyesekre, hanem az egész társadalomra nézve kártékony hatásuk. A hallgatóság a szép és érdekes előadást hangos tapsokkal jutalmazta meg.

— **Kneipp előadások.** Dr. Szalkay Gyula fővárosi orvos, a Kneipp-Egyesület főtitkára és dr. Aschke, a drezdai Biltz-szanatórium főorvosa szombaton este fél 7 órakor tartották meg a Kneipp-előadást, mely a volt esküdtzéki teremben folyt le szépszámu közönség jelenlétében. Dr. Szalkay bemutatta a közönségnek Aschket, aki német nyelven ismertette az emberi idegrendszer, az idegbajok keletkezését, az általános ideggyengeséget és annak természeti uton való gyógyítását.

— **Baaden Károly üdvözlése.** A helybeli Eötvös-utcai áll. el. iskola tantestületének f. hó 13-án tartott rendes havi értekezlete alkalmával Bányai Jakab igazgató a kartársi és a baráti szeretet meleg hangján emlékezett meg azon érdemeiről, melyeket Baaden Károly közp. áll. el. isk. igazgató városunk tanügye körül szerzett; indítványára a tantestület egyhangulag elhatározta, hogy az érdeműs igazgató érdemeit jegyzőkönyvileg megőröki, öt működésének 40-ik évfordulója alkalmával testületileg üdvözl.

— **Halálozás.** Podebracky Vencelné szül. Zak Mária, Podebracky nagybecskereki es. és kir. főfegyvermester neje tegnap 58 éves korában meghalt. Az elhunytat ma délután 5 órakor temették el nagy részvét mellett a közös laktanyából.

Vettük a következő gyászjelentést: Kiss Józsefné szül. Kokits Helén, Kokits József, Kokits Leona úgy a maguk, valamint az alulírottak és az egész rokonság nevében mélyen szomorodott szívvel tudatják hogy feledhetlen jó édes anyjuk Kokits szül. Annau Laura ez év március 13-án délután 2 órakor rövid szenvedés után életének 56-ik évében elhunyt. A megboldogult kedves halott földi maradványai e hó 14-én fogtak a m. kir. állami klinika ravatal-termében beszentelve és onnan elszállítva, e hó 15-én fogtak a Nagybecskereken levő családi sírboltban örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szentmise-áldozat e hó 15-én délelőtt fog Nagybecskereken az ottani templomban az egek Urának bemutatni. Szeged, 1909. március 13-án. Áldás és béke lengjen porai felett! Dr. Annau Ernő fivére. Annau Stefánia férj. Molnár Mihályné, Annau Emma férj. Keller Józsefné nővérei. Molnár Mihály, Keller József sógorai. Annau Szilárda sógornője. Kortye József, Kortye Anna, Kiss Ilonka, Kiss Jenő unokái.

— **Vadász-egylet közgyűlése.** A nagybecskereki vadász- és vadvédő-egylet márciusi hó 13-án tartotta tisztújító közgyűlését, melyen elnökök megválasztották Marton Andort, al-elnökök Menyhárt Károlyt, jegyző lett: Bakalovich Plató, pénztárnok Csada Frigyes. Választmányi tagok tagok: Demkó Vidor, Konkoly Jenő, Kovács Endre, dr. Magyar Károly, Strusz Szeferin és dr. Vinczevidy Ernő. Póttagok: Krzpelka Jenő és Napholtz Jenő. A közgyűlés után közös vacsora volt a kaszinóban.

— **A filharmonikusok házi-estélye.** A nagybecskereki filharmoniai egyesület szombaton este tartotta meg ez évi első házi-estélyét a Koronaszálló ermeiben. Igaz ugyan, hogy az estély bizonyos mértékben zártkörű volt, amennyiben csak az egyesület tagjai és azok vendégei vettek részt, mindazonáltal szép közönség gyűlt össze. A hangulat igen kedélyes volt s így a mulatság a lehető legjobban sikerült, úgy, hogy a táncnak csak hajnalig maradt vége. Szünóra alatt egy kis rögtönzött hangverseny is volt. Oroszi Margit és ifj. Oroszi Lajos a „Cornevillei harangok”-ból énekeltek el néhány részletet, élénk tetszés mellett, Strasser Sárika zongorán játszott s szép és izléses játékaival hangos tapsokat aratott, míg Winkler Irén néhány koncert darabot énekelt el, a többek között egy olasz dalt is, amely különösen tetszett a közönségnek, úgy, hogy meg is kellett ismételnie. A társaság hajnalig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **Esküvő.** Bergenthal Herman rudolfsnádi kereskedő tegnap délelőtt tartotta meg esküvőjét Bergenthal Albert helybeli kereskedő kedves és szeretetreméltó leányával, Irma kisasszonnyal. A polgári esküvő délelőtt fél 11 órakor volt az itteni áll. anyakönyvi hivatalban.

— **Helyreigazítás.** A „Messinaiak” részére a 616. számú gyűjtőívén kimutatott 20 korona adomány nem mint tévesen közölve lett a Torontálvármegyei vörös-kereszt egylet központja, hanem ugyanazon egylet franzföldi fiókjá által lett befizetve. — A gyűjtő-bizottság pénztárosa.

Az aranyér vérpangásnak és szokványos székrekedésnek a következménye. 1/2 pohár **Ferenc József**-keserűvíz naponta éhgyomorrra véve, rövid idő alatt lényeges javuláshoz, gyakran teljes gyógyuláshoz vezet. A leghirvesebb kórodákon már évtizedek óta használják.

196/52

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmívelési miniszter és Sztérenyi József államtitkár kíséretében ma délután fél 3 órakor Bécsbe utazott. A király a miniszterelnököt holnap délelőtt 11 órakor külön kihallgatáson fogadja, amikor a miniszterelnök az uralkodónak jelentést tesz a politikai helyzetről.

Közös minisztertanács.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, holnap délelőtt a külügyminiszteriumban közös minisztertanács lesz, amely a Balkán-államokkal, nevezetesen a Romániával való kereskedelmi szerződéseink rendezésével fog foglalkozni. A minisztertanácson a magyar kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, a beteg Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter képviselőjében pedig Sztérenyi József államtitkár vesz részt.

Kossuth Ferenc bécsi útja.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint függetlenségi körökből jelentik, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, amennyiben egészségi állapota engedi, április első felében Bécsbe utazik, hogy a bankkérdés megoldásának útját egyengetse.

A válság.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Jól értesült forrásból jelentik a következőket: Bár a politikában most néhány napi szünet állott be, a válsághírek mégsem hallgatnak el, pedig ezeknek a híreknek ma nincsen alapjuk. A válság az, hogy válság ma sokkal kevésbé van, mint például csak 8 nappal előbb is. A helyzetet ma a várakozásnak az a nagy érzése urálja, hogy minden irányban súlyos feladatok követelik a megoldást. De arról — mondja a forrás — hogy ennek a megoldásnak a válság volna az ára, vagy hogy a válság csak egy lépésnyi közeledést is jelentene a megoldás felé, komoly politikus nem is ábrándozik. A kormány, ha arra kerülne a sor, bizonyára egy pillanattal sem habozna, hogy helyét hivatottabb, nemzeti céljaink elérésére több garanciát nyújtó új rezsimnek engedje át, de amíg ez a pillanat el nem következik, addig az ügyek élén kell maradnia és ott is fog maradni, minden más terminusra való tekintet nélkül.

Március 15-ike.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti táv.) A fővárosi közönsége nagy lelkesedéssel ünnepelte meg az idén is a szabadság napjának évfordulóját. A fővárosi lobogódiszt öltött s a különböző egyesületek és testületek színes ünnepségeket rendeztek. Különösen nagyarányú ünnepségek folytak le a Petőfi-szobornál, ahová az egyetemi ifjakon, a polgárságon, valamint a különböző testületeken kívül vonult a szociáldemokrata munkásság is s a pártvezetőség nevében Bokányi Dezső izzó beszédet mondott. Igen szép volt az ünnepségek között a Petőfi-társaság márciusi ünnepe, melyen Herczeg Ferenc mondott nagyhatású beszédet. A fővárosi külső képe is igen szép volt, mert majdnem valamennyi házon lobogó lengett s az igen hatásos színt kölcsönzött az utcáknak.

Kossuth Ferenc állapota.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter állapotában tartós javulás mutatkozik, úgy, hogy most már bizonyosra vehető, hogy betegsége sokkal rövidebb lefolyású lesz, mintsem gondolták.

Csávolszky Lajos meghalt.

Budapest, márc. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Csávolszky Lajos volt függetlenségi képviselő, az „Egyetértés” egykori főszerkesztője tegnap 68 éves korában meghalt. Csávolszky közel 20 esztendőig volt a képviselőháznak tagja s mint a függetlenségi párt egyik vezető embere élénk szerepet játszott a politikában, e mellett jelentős publicisztikai tevékenységet is folytatott.

Keleti események.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből sürgönyzik, Szerbia bécsi követe ma nyújtotta át a szerb kormány válaszát Magyarország és Ausztria jegyzékére. A válaszban a szerb kormány szerbia boszniai politikájára vonatkozólag legutóbbi köriratára hivatkozik, majd hangoztatja, hogy csak akkor bocsátkozhatik a gazdasági kérdésekben Magyarországgal és Ausztriával tárgyalásokba, ha a kereskedelmi és vámszerződés elintézésére nézve a magyar és az osztrák kormány megfelelő közlést tesz.

Budapest, március 15. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, Hanoteaux volt francia külügyminiszter tegnap a keleti válságról nyilatkozván, konstataulta, hogy Bosznia és Herzegovina annektálása befejezett tény s a konferenciát nem helyesli, mert az csak feleslegesen összezavarja a kérdést.

Határidő-üzenet.

Budapest, márc. 15. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április)	27.74 —
Buza (októberre)	22.90 —
Rozs (áprilisra)	21.06 —
Zab (áprilisra)	17.84 —
Tengeri (áprilisra)	15.42 —

Felelős szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

Hölgyek és urak

figyelmébe ajánlom a tavaszi idényre érkezett

ujdonságaimat,

amelyek nálam óriási választékban és mesés olcsó árért szerezhetőek be.

Saját készítésű férfi- és gyermek-öltönyök, felöltők, nadrágok stb. Különlegességek: Gyermek kosztümökben. Női és leányka felöltők, gallérok ujdonságai a leg-: nagyobb választékban. ::

Külön mértékosztály, dús szövetválasztékkal.

FRANK LAJOS NAGYBECSKEREK,
(ezelőtt Kovács Gedeon.)

(250-20.3)

Robitschi étvágyat gerjeszt,

Tempel- elősegíti az emésztést és

forrás szabályozza az anyagcserét.

Magyarországi főraktár:
Hoffmann József,
Budapest, V., Bathory-utca 8.

263-3.1

35/909. szám.

264-2.2

Figyelmeztetés.

A közelgő husvétii ünnepek alkalmából felhívjuk hitközségünk tagjainak figyelmét arra, hogy a fennálló és törvényben levő szabályrendeletek értelmében a

husvétii kenyerek (macot)

előállítás, valamint a macotból előállított

liszt és dara árusítása

nem a szabad ipar, hanem a hitközségi autonomia körébe tartozik, és hogy hitközségünk tagjai csakis az általunk feljogosított

Eckstein Samu macot-sütőtől

szerezhetik be szükségletüket.

Figyelmeztetjük tehát a t. hitközségi tagokat, hogy a macotnak, vagy a macotból előállított liszt és darának idegen helyről való behozatalától tartózkodjanak, mert a csomagok beérkezéséről a városi rendőrség esetéről-esetre értesítve leendő is, így azon jogunkat, hogy az idegen helyről beszállított fent elősorolt készítményeket **hatóságilag elkoboztassuk**, a legszigorúbban gyakorolni fogjuk.

Nagybecskerek, 1909. évi március hó 10-ik napján

Az izraelita hitközség előjárósága:

Löffler Jónás,
titkár.

Dr. Mangold Samu,
elnök.

2785/1909. polg. sz.

262-3.2

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék közölni teszi, hogy a Temesbégavölgyi vizsábályozási társulatnak Neuzina község határában **Ujlécz puszta érdekeltjei** elleni kisajátítási ügyében a kártalanítási eljárás 2785-P/1909. szám alatt folyamatba téve, tárgyalásra határnapul **1909. évi március 27-ik napjának d. e. 9 órája** Horvátneuzina községéhez kitűzetett, amikorra a kisajátító társulat és a kisajátítási összeírásban megnevezett tulajdonosok, nemkülönben a többi tlkvi érdekelt egyenként külön, s a fellevelek és ismeretlen tartózkodásuk részére ezennel kinevezett ügygondnok, dr. Sándor Mihály nagybecskereki lakos ügyvéd megidézettnek azzal, hogy az érdekelt elmaradása a kártalanítás tekintetében hozandó határozatot nem gátolja, s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása, vagy a tárgyaláson meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincsen.

Megjegyeztetik, hogy a kártalanítási eljárás tárgyát a neuzinai 46, 1208, 1038. sz. tlkvekben felvett ingatlanokból kisajátítás alá eső területek képezik.

Nagybecskereken, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságnak 1909. évi március hó 8-ik napján tartott üléséből.

Dr. Kovács Károly,
kir. törvénysz. elnök-helyettes.

S. Tóth István,
kir. törvényszéki jegyző.

Az Arpad-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás
azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

14-x.28

Kedden, folyó hó 16-án, este

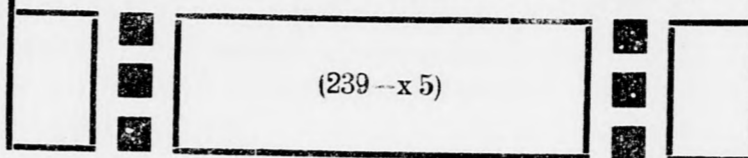
a „Rózsa“ kávéházban

NAGY

TOMBOLA-ESTÉLY.

Kezdeté 10 órakor.

Ezután hetenként egyszer,
minden kedden tombola-estély.

32/1909. sz.

260-3.2

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye párdányi járásához tartozó Dinyás községben lemondás folytán megüresedett községi **szülésznői állásra** ezennel pályázat hirdettük.

Felhívtnak mindazok, akik az állást elnyerni óhajtják, hogy szülésznői oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket **f. évi márc. 31-ig** Dinyás község előjáróságánál annál is inkább adják be, mert a később érkező kérvények figyelembe vételét nem fogadjuk.

A községi szülésznő javadalmazása: 1. Évi fizetés 300 kor. 2. Szüléseknél való közreműködésért 2 kor. Igazolt szegényektől ezen díj nem követelhető.

Pályázóktól a magyar nyelv mellett a szerb nyelv bírása okvetlenül megkívánatik. A választás f. évi április hó 3-án fog Dinyás község házában megtartatni.

Dinyás, 1909. évi március hó 7.

Az előjáróság.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Panesováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Panesováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 1 óra 20 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Panesovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 5 óra 15 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Panesova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csösztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

„TORONTAL“

KIADÓHIVATALÁBAN.

TAVASZI VETŐMAGVAK!

Lóheremag,

Lucernamag

Répamagvak

eredeti Guedlinburgi ólomzárólt zsákokban és egyéb magvak legjobb minőségben **beszerezhetők Temesváron, a**

„Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezeténél“.

ELSŐRENDÜ CIPŐK NAGY RAKTÁRA

WEINBERGER K.

Nagybecskerek, Hunyadi-fő-utca 23.

A tavaszi idényre ajánlom a n. é. közönségnek ujonnan érkezett nagy raktáramat legjobb minőségű férfi-, női- és gyermekcipőkben. — Mivel csakis a legelőkelőbb gyárakkal tartok fenn összeköttetést, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeket is kielégíthetem.

Amerikai cipők egyedüli raktára. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

(266. x 1)

ÚJ BOR

literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).

31-x.39